

Н. И. Рудкевич. Организационно-методические основы подготовки детей дошкольного возраста с дизартрией к письменной практике. – Статья.

Аннотация. В статье анализируется содержание организационных и методических основ подготовки детей дошкольного возраста к практике письма; описано содержание работы с детьми с дизартрическими нарушениями; охарактеризованы социально-бытовые условия, которые необходимы для детей-дизартриков; охарактеризован ход ранней подготовки детей дошкольного возраста к письму; исследованы взгляды ученых-исследователей в области дизартрии.

Ключевые слова: дизартрия, дети-дизартрики, дизартрические расстройства, письмо, звуко-буквенный элемент, звуко-составной образец.

N. Rudkevych. Organizational and methodological foundations for preparing preschool children with dysarthria for writing practice. – Article.

Summary. The article analyzes the content of the organizational and methodological foundations of preparing preschool children for the practice of writing; describes the content of work with children with dysarthric disorders; the social and living conditions that are necessary for dysarthric children are characterized; the course of early preparation of preschool children for writing is characterized; the views of scientists-researchers in the field of dysarthria are investigated.

Key words: dysarthria, dysarthric children, dysarthric disorders, writing, sound-letter element, sound-composition sample.

УДК 7.012

Н. В. Сергеева

кандидат мистецтвознавства, доцент,

доцент кафедри дизайну

Черкаський державний технологічний університет

м. Черкаси, Україна

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ПРИРОДА ДИЗАЙНУ

Анотація. У статті представлено загальний аналіз характерних рис міждисциплінарної природи дизайну, яка розглядається в контексті історії розвитку останнього. З'ясовано, що важливою ознакою сутності проєктно-художньої діяльності – дизайну – є постійне розширення меж охоплення, яке відбувалося протягом ХХ-го – початку ХХІ століття. Зароджуючись із поєднання естетичного й технічного, сфера дизайну поступово стала підпорядковувати й інші технологічні, економічні, соціальні, культурологічні, етнічні, екологічні, інформаційні тощо складові частини, розгалужуючись у все нові й нові види. Встановлено, що показником і квінтесенцією сутності міждисциплінарної природи дизайну можна вважати концепцію дизайн-проєкту, яка формується безпосередньо у процесі його розробки.

Ключові слова: сутність дизайну, складові дизайну, особливості дизайн-діяльності.

Постановка проблеми. Сучасний дизайн за визначенням і розумінням власних дефініцій є доволі різноманітним. Він давно перестав сприйматися як виняткова приналежність до промислового виробництва чи до чогось, зумовленого суто матеріальним. Окрім звичних вже видів промислового та графічного дизайну, дизайну транспорту, одягу, меблів, інтер'єру, ландшафтного середовища, з'явилися такі популярні напрями як веб- та мультимедійний дизайн, дизайн-менеджмент та застосування підходів дизайн-мислення у найширших колах управлінської комунікації.

Разом із тим розуміння сутнісних засад дизайн-діяльності є першочерговою умовою визначення подальшого напрямку її розвитку, що набуває особливої актуальності для українського дизайну, який намагається самостійно віднайти необхідну точку опори і проявити не лише свою унікальність, але й достатню значимість на тлі потужних шкіл дизайну Світу. Так, навіть побіжний характер аналізу історичного розвитку явища дизайну є достатнім для усвідомлення його ролі в якості інструменту впливу на смаки, уподобання та, зрештою, образу життя більшої частини людства.

Проведений аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчив, що сучасний дизайн постає як поліфонічна структура, що проявляє себе у синтезі теоретичних, методологічних і емпіричних засад та яка

спрямована на реалізацію як численних суспільних функцій, так і форм культурного буття окремого індивіду. Такий складний міждисциплінарний об'єкт вивчення не може не залучати найширше коло науковців із галузей: історії, культурології, естетики, філософії, соціології, психології, мистецтвознавства, економіки, технології, ергономіки, екології тощо – усіх тих, хто дотичний до сфери виробництва того чи іншого дизайнерського продукту або ж вивчення результатів його впливу. Відповідно до специфіки кожної з наукових галузей об'єкт дизайну розглядається під певним кутом властивих їм методів та термінології. Проте питання, пов'язані з формуванням природи міждисциплінарності самого дизайну, залишаються менш артикульованими.

Мета роботи – окреслити міждисциплінарну сутність природи дизайну та узагальнити конкретні складові частини її наповнення.

Виклад основного матеріалу. Офіційний початок сучасної історії дизайну пов'язують зі створенням союзу «Веркбунд», який у 1907 році у Німеччині об'єднав зусилля художників та промисловців, зацікавлених у підвищенні споживчих якостей промислової продукції. Тож найпершим, що складало сутність дизайну, є експерименти формоутворення та пошуки засобів виразності та матеріалів, які б відповідали масовому способу індустріального створення нових матеріально-художніх об'єктів, зумовлених функцією, конструкцією та технологією промислового виробництва. «Естетика промислової форми», «промислова естетика», «технічна естетика», «практична естетика» тощо – всі ці властиві галузі дизайну словосполучення є наслідком розгляду дизайну як історичної форми інтеграції мистецтва й техніки.

Початок ХХ-го століття знаменував собою активне осмислення ролі техніки та значення промислового дизайну в перетворенні суспільства, головне переконання якого полягало в тому, що, на відміну від художньої діяльності, яка спрямована на прикрашання життя, найважливішим завданням інженерної, дизайнерської діяльності є «покращення життя; здатності нових форм до впливу на духовний стан суспільства» [6, с. 36]. До цього ж періоду відноситься і заснування у Німеччині першої школи дизайну «Баухауз» (1919 р.), основна ідея якої полягала в «об'єднанні різних галузей творчої діяльності, використанні всіх можливостей архітектури і техніки і станкового мистецтва для створення єдиного гармонійного предметного середовища» [7, с. 69]. Як зазначає відомий український мистецтвознавець В. Даниленко, поряд із розвитком в учнях суто індивідуального сприйняття творчих завдань та проблем принципово важливим вважався саме міждисциплінарний характер школи [4, с. 18]. Так, до навчальної програми Баухаузу, яка паралельно проводилась у творчій та виробничій майстернях, входили такі освітні курси, як: «Сприяння основам формоутворення» (вивчення абстрактних формальних елементів, аналітичний рисунок, дослідження матеріалів, нарисна геометрія, шрифт, фізика, хімія, гімнастика, танець), «Введення в будівництво», «Інженерне проектування», «Будівництво и оформлення інтер'єру», «Реклама», «Оформлення книги», «Вільне формоутворення» тощо [1].

До 60-х років ХХ-го століття географія дизайну, який з дещо дивною модою переріс у певну норму та міжнародний стиль і характерну ознаку ХХ століття, вже стосувалася всіх континентів. На цей післявоєнний час припадає і початок масової підготовки фахівців-дизайнерів. Так, «окрім Німеччини, де наступницею Баухаузу виникла по війні Ульмська школа, викладанню дизайну стали надавати все більше уваги у Великій Британії, США, Франції, країнах Північної Європи» [4, с. 20].

На цьому етапі розвитку увага дизайну додатково починає зосереджуватися на організаційних та ринкових проблемах, а також на встановленні своєрідного контролю за смаками, вподобаннями та прийняттям рішень потенційних споживачів. Технічна естетика починає розглядатися як дисципліна, що складає теоретичну основу дизайну. Коло її інтересів охоплює вивчення суспільної природи і закономірностей розвитку дизайну, принципів і методів художнього конструювання, проблем професійної творчості художника-конструктора, а також дослідження сукупності вимог до виробів, їх комплексів та предметно-просторового середовища в цілому. Основу системи вимог технічної естетики починають складати: споживання і виробництво; функціональні і ергономічні вимоги; праця і матеріали, економічні і естетичні вимоги [5, с. 53].

Однак найщільніше соціально-культурне занурення дизайну відбулося протягом подальших 20 років. До 80-х років ХХ століття дизайн вже утвердився у широкій боротьбі за споживчі естетичні уподобання та з єдинообразного формотворчого стилю трансформувалася в різноманітність стильових концепцій, потужним джерелом унікальності якої стали розглядатися регіональні особливості дизайну. Окрім цього, саме на період 60-80-х років припадає охоплення дизайном численних проблем формування середовища як системи предметно-просторових відношень із більш широкими функціональними завданнями. Так, за висловлюванням дослідників історії дизайну С. Михайлова та О. Михайлової, «завдання дизайну в суспільстві на початку 70-х уявлялися вже по-іншому: питання про функцію предмету у чисто технічному аспекті переросло в символічний та соціальний» [8, с. 216].

Наступний умовний етап розвитку дизайну пов'язують із визначальними досягненнями, передусім інформаційних технологій. Саме завдяки останнім дизайн вийшов за звичні межі предметності та посів новий цифровий рівень власного всеохоплення. З'являються нові напрями, пов'язані з розробкою продуктів

виключно віртуального простору, – від створення веб-сторінок, динамічних заставок реклами до комплексних розробок ігрової продукції. Окрім цього, технологічні можливості часу відбилися й на самому процесі традиційного дизайн-проекування. До роботи над ескізами, кресленнями, пошуковими макетами, демонстраційною графікою тощо, яка раніше виконувалася дизайнерами вручну, почали залучатися відповідні комп'ютерні програми. Тож залежно від обраного напрямку дизайнери вже мають опановувати такі графічні редактори, як: Adobe Photoshop, Adobe Illustrator, Corel Draw, AutoCAD, 3D Studio Max тощо.

Неможливо не звернути увагу й на широке залучення дизайну до вирішення екологічних проблем сучасного суспільства. У 21 столітті йдеться вже не про окремий стильовий напрям екологічного дизайну, а про важливість урахування екологічної складової частини будь-яким об'єктом дизайну під час його проектування. Як слушно зауважує відомий дослідник дизайну О.В. Бойчук, «доцільно говорити про екологічний дизайн як про метод чи сучасну філософію проектування, спрямовану на збереження балансу між людиною, природою і штучними об'єктами предметного середовища. Що стосується найпоширеніших засобів екологічного дизайну, то до них слід віднести такі: принцип рециклінгу (використання матеріалів вторинної переробки); підвищення життєвого циклу виробів шляхом заміни не всього виробу, а лише окремих зіпсованих деталей; метод безвідходного формоутворення; застосування енергозберігаючих технологій, альтернативних джерел енергії, гібридних двигунів і т.ін.» [2, с. 222].

Ще одним вагомим позаматеріальним напрямом взаємодії і міждисциплінарною складовою частиною сучасного дизайну є залучення його методологічних принципів проектування до вирішення проблем у сфері менеджменту. Так, термін «Design Thinking», який з'явився з початком 1990-х років у деяких країнах Європи та Америці, став позначати комплексний підхід щодо розробки нових продуктів та послуг. У XXI столітті він набув значної популярності та став загальнозживаним у сфері управління, бізнесу, політики тощо. Лідером актуалізації методології дизайн-мислення, руху широкого впровадження дизайнерської інтуїції й методів дизайну щодо вирішення численних проблем і потреб людства вважається дизайнер, засновник першої дизайнерсько-консалтінгової компанії «IDEO» Тім Браун. На сьогодні з методології дизайн-мислення видаються книги, проводяться тренінги, семінари, лекції. Вивчення дизайнерського мислення відбувається на окремому факультеті університету Stanford. Як навчальна дисципліна дизайн-мислення входить до освітніх програм відомої американської бізнес-школи Babson College. Дизайнери-практики долучаються до складу рад директорів великих компаній та застосовують принципи дизайн-мислення в організаціях й підприємствах найрізноманітнішого спрямування [9].

Як підтвердження масштабів охоплення й впливовості сучасного дизайну стану наведемо твердження званої дослідниці й філософині Т.Ю. Бистрової, яка вказує на існування широкого й вузького розуміння дизайну [3, с. 26]. Так, відносно першого ми можемо розглядати дизайн як: а) продукт конкретної культури (наприклад, модернізму); б) соціокультурну систему, де, окрім автора і споживача, задіяні інститути експертизи та експозиції, інфраструктура виробництва та обслуговування тощо; в) особливий вид творчої предметної діяльності; г) особливу професійну (дизайн-практика) і освітню (дизайн-освіта) сфери; д) особливий тип проектного мислення; е) особливий метод (чи методи) проектування й створення речей, який може бути використаним поза межами дизайну – в інших сферах, які також потребують проектності та моделювання. У другому, більш вузькому сенсі, дизайн і є тим процесом проектування, створення чи розробки об'єкту. Проте саме під час проведення етапу передпроектного аналізу такої практичної роботи дизайнер, окрім суто художніх та технологічних знань, потребує певних маркетингових, соціологічних, соціокультурних та інших досліджень, а також вміння співпрацювати із фахівцями суміжних галузей відповідно до специфіки того чи іншого об'єкту своєї розробки. Тож концепція дизайнерського проекту, окрім забезпечення єдності проектного задуму та вираження концентрації ідеологічно-ціннісної сутності головної ідеї проектування, передусім вказуватиме на конкретні зв'язки із загальнотеоретичними та міждисциплінарними установками.

Висновки. Таким чином, бачимо, що закладений від початку міждисциплінарний характер дизайну постійно утверджується у своїх нових межах. Сьогодні дизайн є множиною проявів художньо-проектної діяльності, де предметом її розгляду можуть поставати численні гуманізуючі, технологічні, технічні, екологічні, естетичні чи методологічні аспекти. Вважаємо, що подальші тенденції міждисциплінарності та напрямки розвитку дизайну безпосередньо залежатимуть від роду завдань, які перед ним ставитимуться.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баухаус. *Вікіпедія – Свободная энциклопедия*. URL : <https://ru.wikipedia.org/wiki/Баухаус> (дата звернення: 02.04.2021).
2. Бойчук О. Промисловий дизайн в Україні: оптимістичне минуле, невизначене майбутнє. *Мистецтвознавство України*: зб. наук. праць. Київ, 2009. Вип. 10. С. 215–222.

3. Быстрова Т.Ю. Философия дизайна : учеб.-метод. пособие. Екатеринбург : Издательство Уральского университета, 2015. 128 с.
4. Даниленко В.Я. Дизайн : підручник. Харків : ХДАДМ, 2003. 320 с.
5. Дизайн. Иллюстрированный словарь-справочник / под общей редакцией Г.Б. Минервина и В.Т. Шимко. Москва : Архитектура-С, 2004. 288 с.
6. Дмитрук А.Г. По законам красоты: О дизайнерском творчестве. Киев : Мистецтво, 1985. 78 с.
7. Малік Т.В. Історія дизайну архітектурного середовища : навч. посіб. Київ : КНУБА, 2003. 192 с.
8. Михайлов С.М., Михайлова А.С. История дизайна. Краткий курс: Учеб. для вузов. Москва : Союз дизайнеров России, 2004. 289 с.
9. Сергеева Н.В. Методологія дизайну: від надбань історичного розвитку до проблем сучасного функціонування. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв*. Харків : ХДАДМ, 2020. № 3. С. 36–43.

Н. В. Сергеева. Междисциплинарная природа дизайна. – Статья.

Аннотация. В статье представлен общий анализ характерных черт междисциплинарной природы дизайна, которая рассматривается в контексте истории развития последнего. Выяснено, что важным признаком сущности проектно-художественной деятельности – дизайна – является постоянное расширение границ охвата, которое происходило в течение XX – начала XXI века. Зарождаясь из сочетания эстетического и технического, сфера дизайна постепенно стала подчинять и другие технологические, экономические, социальные, культурологические, этнические, экологические, информационные и т.п. составляющие, разветвляясь во все новые и новые виды. Установлено, что показателем и квинтэссенцией сущности междисциплинарной природы дизайна можно считать концепцию дизайн-проекта, которая формируется непосредственно в процессе его разработки.

Ключевые слова: сущность дизайна, составляющие дизайна, особенности дизайн-деятельности.

N. Serheieva. Interdisciplinary nature of design. – Article.

Summary. The article presents a general analysis of the characteristics of the interdisciplinary nature of design, which is considered in the context of the history of the latter. It was found that an important feature of the essence of project and artistic activity – design – is the constant expansion of coverage, which occurred during the XX-early XXI century. Originating from the combination of aesthetic and technical spheres of design, it gradually began to subordinate other technological, economic, social, cultural, ethnic, ecological, informational, etc. components and branch into more and more new types. It is established that the indicator and quintessence of the essence of the interdisciplinary nature of design can be considered the concept of a design project, which is formed directly in the process of its development.

Key words: essence of design, components of design, features of design activity.

УДК 796.012

В. А. Судак

викладач фізичної культури

Фаховий коледж

Міжнародного гуманітарного університету

м. Одеса, Україна

О. Г. Каліберда

заступник директора з навчально-спортивної роботи

Одеська обласна школа вищої спортивної майстерності «Олімпієць»

м. Одеса, Україна

МЕТОДИКА РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНО ВАЖЛИВИХ ЯКОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ ФУТБОЛУ

Анотація. У статті аналізуються особливості та фактори впливу занять футболом на формування професійно важливих якостей спеціаліста. Наведені рекомендації застосування практичних вправ і техніко-тактичних засобів футболу для розвитку та вдосконалення спеціальних навичок і професійно важливих якостей в професійній діяльності спеціалістів.

Ключові слова: професійно важливі якості, рухові дії, психофізичні якості, техніко-тактичні засоби футболу.